

Kelemen Zoltán:

Farkas Pál 2023-as Baka István kiállításához.

Két fiatalember elindult. Egyikőjük Szekszárdól Szegedre, másikójuk Szegedről Szekszárdra. Baka István, Szekszárdól származó költő Szegeden találkozott Farkas Pál szobrászművésszel, aki aztán a szekszárdi-völgységi magyar kistáj költője lett, bronzba, fába és kőbe öntve Garay, Babits és Baka művészetét. A Tiszatáj Szalon Farkas Pál kiállítására a művész olyan alkotásokat küldött, melyek a társművészetek örök összekapcsolódásának tapasztalatából fakadnak. Baka István és Farkas Pál művészete találkozik itt, de nem abban az értelemben, ahogy az irodalom reagál a képzőművészetre, vagy ahogy a képzőművészet finom hajszalerekkel figyeli az irodalmi változásokat. Inkább arról van szó, hogy két egymásra mindig figyelő művész ugyanazokat a témákat, jelenségeket emeli fel a hétköznapiakból a művészet örökkévalóságába.

A látogató ha belép a Tiszatáj Szalonba Szegeden, először a Gazda kisplasztikájával találkozik. Egy szekszárdi szőlőműves, lopóval és demizsonnal várja vendégeit. Az ünnepi pillanat mögött azonban egy egész év aggodalma, féltése, gondos gazdálkodása húzódik meg, amit a vendég nem lát. Amíg a tőkén termőre fordul a vessző, amíg a pincében megérik a bor, amíg az ember termőre fordul és megérik a végső gazda óvó szeretete és szigorú gondozása alatt. Baka örök vitája Istennel, a gazdával, a teremtővel, az alkotóval idéződik fel itt. A kiállítás egyik legharmonikusabb, önmagában is értelmezhető része egy léttörténetet beszél el. A gyermek Pán táncos öntudatra ébredését, a rohanó, ereje teljében lévő ifjú ember energiáitól a Szüretig, ahol alkotását, életművét kínálja fel a művész a befogadónak. De az élet és a művészet itt még nem ér véget. Eszmecsere című domborművében Farkas Pál azt az örök párbeszédet idézi meg, mely ember és transzcendens között folyik, évezredek óta. Az alkotáson túljutott, öreg Pán számára már csak a bölcsesség maradt, mint átadható, s a képzeletbeli borospincében a titokzatos idegennel, a deákkal osztja meg ezt a tudást. De ki a kísértő és ki a kísértett? Farkas Pál számára az egyértelmű Faust-Mephistopheles azonosítás nem elég. Itt és most a bölcs öreg Pán beszélget a Duna-mentén a magyar hagyomány örökifjú garabonciás deákjával, szekszárdi bor fölött, s ez ismét Baka örök bölcséleti vitáit idézi, melyeket lírai formába öntve hagyott olvasóira.

A kiállítás egyik legszebb darabja a Trófea, mely a gemenci bikáknak állít emléket. Gemenc az a táj, melybe ezer szállal gyökerezik Baka, Babits, Mészöly költészete-prózája és Farkas művészete. Baka István prózájában a „kemeneci” csodaszarvas, a díjnyertes agancsú bika égtájak célkeresztjében áll, mint Közép-

Európa, várva arra, hogy Hunfalvy és Magyary elvtársak célba vegyék és kivégezzék. A szépséget, és az emberi kultúra örök törekénységét álmodta bronzba Farkas Pál ezzel a bikával, ahogy Baka, pesszimistán is büszke prózájával.

A két életmű abszolút középpontjában az az irodalmi archetípus áll, akit Garay János álmodott meg egykor, Hány János, a győzhetetlen huszár. Baka életművében zárókö az obsitos alakja, aki az alkotó hazugság, az édes álom, a művészet magyar Don Quijotéje, s Farkas Pál ezt az irodalmi alakot képzőművészeti formába öntve Szekszárd lovasszobrát alkotta meg. Ennek az alkotásnak két kisplasztika változatát láthatja a látogató Szegeden, a Tiszatáj Szalonban.

Két fotó egészíti ki a kiállítást. Az elsőn a költő síremléke látható a szekszárdi temetőben. A szobrász szándéka szerint az alkotás a gyöngyhalász eszmeiségét követi: a művész az égi formák megvalósításához a mélység anyagát használja, hogy ebből a találkozásból az igazgyöngy tökéletes gömbalakja valósuljon meg. Ez Baka István művészetének kőbe és fémötvözetbe foglalt tanúsága. Az utolsó fotón a szobrászt láthatja a tárlatlátogató, ahogy a költő mellszobrát alkotja meg, mely jelenleg a Baka Istvánról elnevezett Általános Iskola közterületén látható.

A művészetek valójában soha nem találkoznak, hanem mindig közös egységben mutatják fel a törekény ember örökkévalósággal dacoló akaratát.